

Exedræ Ecclesiasticæ Sive Concionvm Moralium ... t. ...

In Dominicas totius anni

Schrötter, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1688

XLV, In Domin. XVI. Post Pentec. Si licet sabbato curare? Luc. 14. Arg.
Sabbatum Domini sanctificandum.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56320](http://urn.nbn.de/hbz:466:1-56320)

quiliarum thesauri, mundissimum cœnum, odoratissimi putores amœnissima senticeta. Vale inquam, & quām voluptatis ac gloriae proponis areolam tuis impertire alumnis, me umbra securiore illatebrabit cœnobitica. Ita ille. Et è vestigio quod mente concepit opere executus est, non modò sanctissimam ipse exorsus vivendi rationem; sed ad alios insuper ad eandem allicendo, & inducendo, provexit.

Ad eundem modum si pia iusmodi anatomia usi fuerimus, fieri vix potest quin opulentissimi atque sapientissimi ex ea evadamus.

XIV. Aptate itaque ac laxate sinum mentis vestræ, & hanc hæreditatem te-

stamento tam luculento inscriptam avide excipite. Proderit enim ea vobis multò insignius, quam thesauri ex tumulo Davidis ab Hircano eruti, imprimis si ex ea commoti fueritis ad amorem virtutis, ad odium peccati, ad contemptum mundi, ad desiderium vitæ æternæ. Proderit si non in praesentiatum duntaxat, sed omni loco, ac tempore, in omnibus iis, quæ versamus, illius memores fuerimus. Proderit si ut præsentem semper ob oculos poluerimus, & tanquam in capulo positos cum hodierno defuncto imaginati fuerimus. Capeisse eigo hocl gatum, & intra præcordia altissimè re condite. Amen.

CONCIO XLV.

IN DOMINICA. XVI. POST PENT.

Si licet Sabbatho curare? Luc. 14.

ARGUMENTVM.

Sabbatum Domini sanctificandum.

LXordum præfatis Evangelii non est aliud, quam interpretatio brevis tertii præcepti Decalogi: Memento, ut diem Sabbathi sanctifices. Aud. Id enim quæ verbi operibus est interpretatus, cum fas esse festa luce non animis duntaxat, sed & corporibus mederi declaravit Magister æternæ veritatis Christus Deus.

Nihilominus hujus præcepti interpretationisque nonnulli tam rursum evidenter, ut magis sapiantur ab Ethis eius unde derivatum

Ccc 2

Pa

Pint. lib. 4.
Symp. q. 5.

Paganismum, quam Christianismum. Illi Plutarcho testante commenti sunt, Sabbathum à quodam Bacchi vocabulo *Sabbo* derivatum esse, indeque intulerunt sacra luce genio indulgendū, tristitiam omnem mero diluendam, ad choros musicos, festivaque carmina diem transigendum, atque hunc in modum solemnitatem sanctificandam esse. Et numquid non id ipsum sequuntur, atque opere comprobant perversi nonnulli sodales, quibus omnes nefasti dies sunt, quibus Libero Patri non litatur? omnes atro carbone notati, quibus genio in lusu, choreaque non indulgent.

Verum nulli unquam saniorum Grammaticorum hæc interpretatio in mente m. venit, nullusque in tota exhibendus Batavia, qui sanctificare, & helluari distinguere nesciat. Protecto si ea verba univoca forent, maximi sancti extitissent ganeones, primique celestis aulæ proceres, qui in epotandis calicibus aliis palmam præripuisserent. At disparata nimium sunt ista, nec uno gentilitio stemmate gloriari queunt. Tametsi quies, & epulæ, lususque honesti Sabbathum haud elidant, ac proterant, non is tamen finis est, cuius gratia illius custodia demandata; non sanctificare hoc est, sed profanare. Quid igitur veriore Calepino sanctificare? Videamus.

Partitio.

II. Ne forte in dicendo exorbitem, radices duntaxat illarum linguarum investigabo, quibus titulus cruci

Christi Dei inscriptus; nempe Græcæ, Latinæ, & Hebraicæ.

§ I.

*Sanctificare iuxta ethymologiam
Græcorum quid sit:*

III. Et quidem si ethymologiam *Sanctificare* Græcorum sequimur *sanctificare* idem *iuxta Græcos* est ac animum, cogitationesque à curis sacerdatis avocare, nec easdem in tumultuantem profanarum curarum turbam immittere. Sanctifico enim Atticè dicitur *αγιάζω*, id est sine terra facio, & quicunque festum agere intendit, is mentem à negotiis forensibus expeditat est necesse.

Id enim imprimis exigit Latria, seu cultus, quem Deo Domino nostro festa luce per adorationem exhibere obstringimus. Est enim *Oratio elevatio* *Oratio quid
mentis ad Deum*, in qua homo animum suum avocat ab omni eo, quod non est Deus, eumque in ipsum Deum venerabundus desigit. Quod certè haud quaquam assequitur, quisquis utrā secum ad aram dicit obstrepet rem solitudinum phalangem, & diversi colore earum vultu, jam huc, jam illuc velut alter Metius sufficiens distrahitur.

IV. Numen benignissimum quando populum suum incessabili ærumnarum reciprocantium impulsu in *Ægypto* fluctuantem ad orationis placidum litus, quasi rudente adstringere moliretur, eundem è tyrannide Pharaonis vindicatum, in eremum Sinai e vocavit, in qua, tanquam securissimi portus sinu, secundum terrenorum laborum volumina, decumanosque ne-

go-

*Festis diebus
vacandum
à forensibus
negotiorum.*

gotiorum fluctus ipsi soli vacarent. Noverat enim probè sapientissima illa Majestas, quamdiu in vado Aegyptio inter brevia arenarum, ac laterum, inter scyllam & charybdim timore anxii vel hærent, vel fluctuant, nec cœlestem Cynosuram ab iis conspici, nec ad bonæ spei promontiora citra ingentia molimina eos aspirare posse. Feriam ergo, inquit, non jam tridente sed virga unica tempestuosum pelagus, revocabo emissos adversitatum Aeos, componam tempestatum fluctus, saccendam non jam Pollucem & Castorem, sed Moylen, & Aaronem lucida sidera, quorum auspiciis optatum litus teneant, mihiq[ue] festivum Paana decantent: *Dixerunt (Pharaoni) Deus Hebreorum vocavit nos, ut eamus trium dierum viam in solitudinem, & sacrificemus Domino Deo nostro.* Vult Deus noster ut expediti curis omnibus, tota mente, ac viribus ipsi soli vacemus; secus non bene colitur, nec adoratur.

Exodi 5,3.

V. Deposcit hanc mentis elevacionem, & ipsa festorum institutio. Quis enim finis ipsorum? An nondividorum beneficiorum grata memoria? Sic in lege derogata Pascha in memoriam liberationis de Aegypto, Pentecoste in memoriam legis in monte Sina data; Scenopegia, seu festum tabernaculorum in mnemosynon rugiorum, seu protectionis in deserto institutum erat. Sic in novo testamento inclita assertoris nostri facinora, ad humani generis salutem patrata, certis solemnibusque diebus vincta, ac conclusa sunt. Nam quid aliud vendicat sibi dominus Dominicus præter memoriam for-

mationis nostræ, ac reformationis? Quid Nativitas, Circumcisio, Epiphania, Resurrectio, nisi memoriam immensorum vindicis nostri beneficiorum? Quid aliud divorum solemnia inferunt, præterquam agonis eorum, virtutis, ac victoriae mnemosynon? Beneficiorum Dei festis solemnitatibus, & diebus statutis dicamus, sacramusque memoriam, ne volumine temporum ingrata subreparat oblivio, ait Hispanensis antistes.

Aug.

VI. Eò collimabat Psalmographus Domini, quando cecinit: *Cogitatio hominis constituit tibi, & reliquia cogitationis diem festum agent tibi.* Quasnam putatis has esse reliquias? Vulgo vocamus reliquias, particulas residuas post totum quodpiam remanentes. Ita reliquias, seu fragmenta dicimus ab Apostolis secundum prodigiosa convivia collecta; Ita reliquias indigitamus Reliquia Lipsana Sanctorum; ita micas illas quæ remanent in sacra pixide. Cum ergo cogitatio-

*num quae
sunt.*

em festum agent tibi, profecto nihil aliud intendebat, quam illas cogitationes, quas post accepta beneficia remanere par est; videlicet gratam illorum memoriam. Quid enim hic aliud est reliquum? Cogitatio prima est credere in Deum, cognoscere beneficia divina; Reliquæ vero sunt esse memorem illorum. Haec mens itidem S. Patris Augustini, eadem verba interpretantis: *Cum credimus, tunc sicut in nobis cogitatio, modo autem reliquia cogitationis sunt, quia meminimus, quis ad nos venerit, quid nobis donaverit.* Cogitationum appendix est memoria, & species à cogitatione impressa reliquie illius jure dici queunt. Nam ut idem subdit: *Sunt reliqua quia*

Aug.in Ps.75

Ccc 3

ibid.

qui cogitationis, non excidat memoria,
qui te sanavit, vulnus si te habuisse oblitus
fueris, non erunt in te reliquia cogitatio-
nis. Tunc ergo festum ritè peragimus,
si beneficia Domini memori mente re-
colimus; non autem pro dignitate re-
coluntur, si mens immersa forensibus
turbis habecatur. Itaque ut pro dignita-
te expendantur, animus ab iis omnino
sequestretur.

VII. Vendicat hanc alienationem
imprimis salus nostra. Nam cum tan-
tum temporis lequestrato prope Deo
impendamus nutriendo, fovendoque
corpori, æquum profectò est, ut mini-
mum dies festos animæ impenda-
mus.

*Iacobi Pru-
dentia.*

Gen 30. v. 38.

38.

*Anima cu-
ra habenda*

Jacobus Patriarcha exactis annis
viginti in servitiis Laban Avunculi sui
tandem pertulit laborum, rerumque
suarum providus; ab eo manumitti
expetiit, dicens: *Iustum est ut aliquando*
provideam domui meæ. Mi dilectæ Avun-
cule nosti perbellè, quām sedulò stu-
duerim partibus tuis, quanto æstu, &
fili urebar per diem, & nocte fugiebat
somnus ab oculis meis, sicque per viginti
annos in domo tua serviri tibi. Jam temet
arbitrum exposco, judica, & decerne
ipsum, an non æquum sit, ut tandem
prospiciam domui meæ. Non sum Ma-
thusalem, ut annos mihi Protoparen-
tum pollicear; exterior, quod instet
gravior ætas, succrescit proles, exul hic
habito. Iustum est, ut aliquando provide-
am domui meæ. Formica congregat æ-
state, & providerit sibi in futuram hy-
mem, & non est æquum, ut mihi pro-

spiciam? Non eris mihi tam iniquus, ut
tam æquis abnuas postulationibus,
quin mihi met, filiabus tuis, consorti-
bus thalami mei consultum eas. *Iustum*
est.

O quantò æquiùs est, ut quisque si-
bimet idipsum occinar! Tota septima-
na evoluta est in cura corporis, in
commodis, & lucris exaugendis, in re
familiari promovenda; nonne par est
ut tandem provideam animæ meæ,
thesaurosque in æternum possiden-
dos accumulem? Nonne anima plus est,
quām corpus, & corpus, quām indumen-
tum? Conditor cœli, & terræ, corona-
tis, quæ constituerat, operibus, & ho-
mine tanquam colophone imposito,
requievit die septima, & ego ejus & *Gen. 1. 24.*
exemplo, & imperii devinctus non
idipsum æmuler? Ipse Assertor meus
hac luce resurgens pacem firmavit ho-
minibus, & hac eadem divinum Pneu-
ma copioso linguarum, gratiarumque
imbre sese supra Apostolos diffudit, &
ego eadem pacem firmare, cœlestes-
que influxus ferventius exorate non
admitar? *Iustum est; ut &c.*

VIII. In Palatinatu inferiore
Calvinistarum opificium famuli, cer-
nentes per Calvini spiritum festa ab-
rogata, quibus olim proprias vestes
relarcire poterant, & jam tota hebdo-
made servitiis dominorum se esse ob-
noxios, impetrarunt diem Mercurii à
Magistratu, in quo possent liberi ab
obsequiis resarcire proprias vestes;
appellaruntque *das Blickfest*. Si hoc illi
pro suis egerunt lacernulis, an non æ-
qui

*Tympani in
mensa The-
olog.*

quiūs est, ut minimūm die Domini-
ca resarciam damna, & vitia animæ
met? Iussum est, ut &c.

§ II.

*Sanctificare ex sensu Latinorum
quid sit.*

IX. A Græcis ad Latinos deffe-
cto, indagatur, quid importet hoc
nomen sanctificare? Et audio, quod
tantum diem, ac sanguine quidpiam
confirmare, ac sacram reddere.

*Sanctifico
unde deri-
venit.*
Aeneid. 12.
*Aug. 1. de
decem
chordis.*

Sanctus enim derivatur à sancio,
quod à sanguine dicitur, eo quod
mactatæ sanguine hostiæ fædera san-
cirentur, confirmarenturque. Un-
de Servius explanans illud Æneidos:
*Audiatur hec genitor, qui fædera sumi-
ne sancit. Sanctum, ait, dicitur, qua-
si sanguine sanctum, ac consecratum.*
Hinc sanctum dicitur, quod religi-
osum est, ita ut violari nefas sit;
quodque Deo teste factum, aut
illi consecratum. Itaque diem Sab-
bathi sanctificat, qui jurata fide il-
lum Deo deputat ad vacandum Deo.
Profanat, ac violat quisquis partem
majorem Iusibus, choreis, otio con-
secrat. Nam ut ait divus Augusti-
nus: Melius faceret Iudaus in agro
suo aliquid uile, quam si in theatro
seditionis existaret; & melius feminæ
eorum die Sabbathi lanam facerent,
quam quod tota die in Naomeniis suis

saltarent. Melius Christianus face-
ret quidpiam operis, quam quod
nunc tota die helluetur in popinis.
Rectius desideraret ad molem afina-
riam, quam si in otio, ac desidia,
(malorum omnium obstetricie) tu-
am curaret cuticulam, aut ad nu-
gas, fabulaisque aniles abjiceret. Ut
dies sanctificari dicatur opus est, ut
totum cedat ipsius gloriæ, totum
piis operibus consecretur.

X. *Memento*, edixit Dominus, *Sabbathum
ut diem Sabbathi sanctifices.* Non ait
quadrantem, aut horam sed diem
integrali Deo tuo devoveas. Hoc
est fœdus meum sacrosanctum in-
ter te, & me o Christiane, ut sex
dies in ultum tuum pro libitu tuo
impendas, verum Sabbathum nisi
violati fœderis reus haberi velis, mi-
hi dices necesse est. *Memento ut di-
em Sabbathi sanctifices.* Multum mi-
hi detrahis, & nimium sacrilegus
existis, si vix dimidia horæ partem
audiendo Missæ sacrificio impen-
das, reliquum libidinibus tuis de-
voveas. *Memento ut diem sanctifices.*
Quod vacat tempus ab oratione id
impendas piæ lectioni, aut medita-
tioni, visitandis infirmis, obeun-
dis templis, erigendis afflictis, in-
struendis rudibus, five filiis, five
vernis, aliisque operibus misericor-
diæ frequentandis. *Memento, ut diem
Sabbathi sanctifices.*

XI. Qua oblecto de causa diem So-
lis Dominicum appellamus? Num
quod

CONCIO XLV.

392

Dies Solis
cur dies Do-
minica di-
citur.

quod illa die imprimis Domini , ac Dominæ agnoscantur? Diebus profestis sectantur modestiam, solitudinem temperantiam, vix dignoscitur Dominus à plebejo, vix hæra à famula. Die sacra cuncta fiunt splendide, dominice, basilice, epulæ apponuntur lautes, vestes assumuntur splendidiores, famuli coronant frequentiores. An quod in illa non discei natur Dominus à servo, servus à Domino? Vacat iste, vacat ille, qua libertate gaudet unus, gaudet & alter. Benè hæc. Sed occurrit quod diebus illis , quibus operas præstant subditi Dominis suis, vix sibi quidpiam, sed totum Domino operantur, nec suis sed Dominorum duntaxat commodis studeant, illis vehant, illisarent, triturent, aliosque labores suos consecrent.

Ad eum modum omne id, quod die festa patramus , directè in honorem Domini Dei nostri , animæque salutem vergere deberet. Tota quanta septimana tibi , tuoque asino corpori familiaris , illi consulis, illud saginas, id que sepius secluso etiam è mente Numine instantie die Dominicæ, non jam tibi, sed Domitio Deo tuo serviendum, non de sagina corporis, sed de animæ salute cogitandum. Foritan die profesta ne quiveras fungi sacerdotio, & offerre laudem in nomine ipsius; ne quiveras immorari devotioni, quatenus sacrificio interesses , de salute animæ tuae intensius cogitares , define tuo, deque novissimis accuratius meditareris, ut pro divinis beneficiis impensius gratias referres , non vacabas dico ad ista, & similia. Ubi illuxit lux saecularis, non habes , quod prætendas, dics ista

in hunc finem deputata, quatenus præfatis officiis impendatur, aliisque operibus misericordia transfigatur. Nisi dies festi forent in Ecclesia posset quispiam, suæ salutis immemor in novissimo judicij die apologiam suam texere, & egurgitare: Domine edictum tuum erat , quatenus in sudore vultus mei vesceret pane meo, præstiri id ipsum studiosissime, ad alia tempus non suppetebat, quo ea peragerem, portavi pondus diei , & æstus , rationes non tam conscientiae , quam mercaturæ, vel œconomiae discutere debui, de die in diem prospiciendum erat familie , filii, necessitatibus domesticis. Hæc, parave folia desidia sua quispiam obtendere posset. Jam verò cum dies festi sacro sancti sint, Deoque Domino consecrati; non invenient in die illa allocutionem, seu excusationem. Memento, ut diem Sabbathi sanctifices. Dies festa non ex dotante , aut quadrante, sed ex asse Domino Deo , spiritualibusque, ac virtuosis operibus consecretur, nec quidpiam facile(nisi urgat necessitas) tractandum assumatur, quod divinæ non militet gloriae. Memento ut diem Sabbathi sanctifices.

§ III.

Sanctificare Sabbathum ex dialeto Hebraeorum quid sit.

XII. Tandem si Synagogam frequentemus , audiemus sanctificare idem esse, ac purum, atque incontaminatum esse. Sanctus enim Cados Hebraico idiomate dicitur, id est segregatus ab usibus profanis, & cultui divino

vino destinatus, & quasi consecratus; qui proinde purus à vitiis, castus, impollutusque esse debet.

Sanctificare idem quod expiare
Hanc sanctificandi acceptationem indicat Liber Samuelis de Bersabeæ tractans piaculo: *Sanctificata est*, ait, *ab omni immunditia sua*. Id est mundata, expiataque à perpetrato adulterio. Eadem utitur S. Joannes in suis Epistolis ita scribens: *Omnis qui habet spem in eo, sanctificat se, sicut ipse sanctus est*. S. Augustinus, Clemens Alexandrinus, Oecumenius cum aliis legunt *castificat se*. Tigurina versio *purificat se*, alii iustrat, expiat se; ut sit sanctus corpore, & anima.

Sanctitas quid sit
S.Thom. I. sent. dist. 10. q. 4. a. 4.
D.Greg. in Ep ad quen dam apud lo-Diac l. 4. vite c. 15.

In hoc sensu definit Sanctitatem S. Thomas: *Sanctitas est ab omni immunditia libera, & perfecta, & omnino immaculata munditia*. Proinde cum Dominus mandat sanctificare sabbathum, urget una, ut animas nostras ab omni impuritia peccati contracta lustremus. Concinit D. Gregorius; & ait: *Die Dominica à labore cessandum est, & precibus instendum, ut si quid negligentia per sex dies agitur, per diem resurrectionis dominice expietur*. Id enim vero est sanctificare diem, præterita destere peccata, futura præcavere, & contra imminentia animū obfirmare. *Vi si quid negligenter per sex dies agitur &c.*

Festa alia Dei alia nostra. Cur Num. Lxx. 26.

XIII. Origenes arguit observat Thesmoteram illum Principem Deum, quosdam dies festos appellare suos, quosdam item alienos. Etenim in libro Numerorum ait: *Mense autem primo Phase Domini est. offeretis in censum, holocaustum Domino. Levitici item vigesimo leto &*

alibi saepius ait: *Custodite sabbatum meum. Aliis vero in locis festa prope omnia aliena reputat: Nā apud Itiam expressè ait: Neomenias, & sabbatum, & festivitates alias non seram. Quæ loca pensando sciscitur præfatus Doctor, quinam sint illi dies festi Domini? qui non? Habet, inquit, Deus dies festos suos. Quosnam illos? Responde ipse: Est enim ei magna festivitas Orig. b. 23 salus hominū. In quo loco plurib⁹ ostē in Num. dit posse nos præstabilis ratione, atque innocentia ipsis cœlis magnam lætitiae voluptram creare. Aeternus enim Pater lætatur, quum ea, quæ beneficia manu creaverat, renovari, atque in pristinum redire splendorem videret. Triumphantidem filius, quod nonnullum videat fructum sui crucis hominum gratia profusi. Gestit quadam tenus Spiritus S. liquido delibutus gaudio quod videat plura quibus inhabitet tempa libi præparata. Denique tota cœlorum jubilat curia: *Quia gaudium est Angelis Dei, super uno peccatore penitentiam agente. Est enim magna festivitas, salus hominum. Hoc est festum SS. Triados, festum SS. Angelorum, festum beatissimarum mentium.**

XIV. In hunc finem velim ex pendatis, quidnam Arbiter salutis nostræ in sacrationibus festivitatibus, ac sabbathis sit operatus. Præter Catecheses, & colloquia publica ad populum habita, bene multos iis diebus sanitati redonatos legimus. Et ea de causa Judæi eundem tanquam legis prævaricatorem impetebant, nec emque eidē machinabantur; cum tamen miracula illa non nisi opera pietatis, & Dei

D dd potius

Isa. 1. 14.

Luc. 15. v. 7

C O N C I O X L V.

394

potius, quam hominis essent. Nihilominus Christus D. nihil eos moratus sabbathum curatione morborum co honestare voluit. Quid ita? Quæ faciebat corporaliter, spiritualiter volebat intelligi; ait S. Augustinus. Voluit edocere eum diem curæ esse non corporum, sed animorum. Die sabbathi mulierem inclinatam, quæ omnino sursum aspicere non poterat, erexit; ut doceret nos, qui pondere curarum premimur tota die, & terrena duntaxat sectamur, hoc die debere nos erigere, & cœlestia potius ac divina, quæ terrena & sæcularia contemplari. Quæ faciebat corporaliter etiam spiritualiter volebat intelligi. Die sabbathi curavit hominem qui habebat manum aridam, dicens: Extende manum tuam. Ut nimirum informaret nos dextram adhibendam rebus divinis; quando quidem abbathio restituitur, quo humanis distineri laborib' nefas. Primū enim aruit, quia bonis operibus fœcunda non fuit, ut ergo virescat. aridum brachium operetur. Extende manum tuā. Quæ faciebat corporaliter, &c.

Sabbatho item cœcum illuminavit, quatenus per verba Dei frequenter auditum illa die ad veram lucem fidei magis, ac magis veniamus. Quæ faciebat corporaliter. Sabbatho Hydropticum sanitati restituit, ut intellegeremus eos, qui bibunt sicut aquam iniquitatem die festo, si non per sacram exomologesim, minimum per veram contritionem debere curari. Quæ faciebat corporaliter, etiam spiritualiter volebat intelligi.

XV. In præsenti Evangelio itidem indicat, neminem facile reperiri

tam desiderem, qui non extrahat bo vom suum, aut alium die sabbathi, in puteum lapsam. Quis verò Bos, aut Asinus iste nisi peccator in puteum inferni lapsus? Hic extrahendus, expiandusque si festum Domini, & non nostrum agere velimus. Neque enim reputanda solemnitas, in qua cœlum una cum terra de propitiatione non congaudeat. Non habenda festivitas, nisi animus irarum toxico, sulphure que pravorum affectuum evomito, in Domino jucundetur.

P A R S II.

XVI. Utrinam vero supra hujus civitatis incolas non paucos nänias suas ireret Psaltes serenissimus, supra populum suum quondam decantatas Tempus faciendi Domine dissipaverunt *psalmis.* legem tuam. Alii legunt: Tempus faciendi, (sacrificandi) Domino, & ipsi dissipaverunt legem illius. Cum solemnitates instant, & æra ubivis ad panegyrim ciendam concrepant, tunc vel maxime suos cœtus cogunt impii, tum symposia celebrant, tum gaudium in reatum commutant. Tempus faciendi Domino. Quum tempus adest humiliandi semetiplos, tunc sele pompa, ac jactantia efferrunt inanius; tum purpurissa faciem adulterant scœminæ, speciosiore laqueo incautos strangulaturæ; tunc Ganeones suas frequentat popinas, abligurituri quod integra hebdomade lucrati sunt; tunc sodales sua celebrant conventicula, in quibus lasciviant. Tempus faciendi Domino, dissipaverunt legem tuam.

XVII. Utrinam threnos suos eidem non societ super populum Antiochenum fusos S. Chrysostomus: Abutimus

S. Chrysost.
h. ad pop.
Antioch.

utimur nomine Christiano, qui ad festa aspiramus non ut melius, sed ut liberius vivamus. Prò dolor tempus pénitendi peccandi tempus est, si quisdem dies festos esse dubitat, nisi gula, nisi ventri, nisi luxuria satis fecerimus. Vulgaris nobis nimium festivitas est, nisi in ea culina fumet altius, nisi Mystæ loco Magyrus plures animantium mactet hostias, nisi Bacchus aspergit liberalius. Profanus ille dies, quem serum velle rā non exorinet, quem exoticā vestiūm pompa non venuster, quem mīcantes in toto corpore gemmæ non accēdant. Quod et si omnino non improbo, si tamen cum offensa Dei fiat, ac scandalo, subscrībere præfato Doctori cogor, & dicere: Non est hoc festum colere, sed inquinare. Numen Optimum & S. Mater Ecclesia eo fine festivitates instituit, quatenus ipsum colamus, pro acceptis gratias referamus beneficiis, pro delictis præteritis satisfaciamus, ad meliorem frugem nos recipiamus; nos cultum convertimus in abusum, devotionem in ebrietatem, pia iuspiria, infestiva hilaria. Pro dolor tempus pénitendi, peccandi tempus est. Mavis audire symphoniam obsecnè aures tillantem, quam Ecclesiasten ad pénitentiam adhortantem; mavis adire amicum bidui triduive distantem, quam sacerdotem in vicinia operantem, mavis tua, cum iis, qui vix pileum tibi deponent, decoquere, quam indigenti subvenire. Non est hoc festum colere, sed inquinare. Pro dolor tempus pénitendi, peccandi tempus est.

XVIII. Utinam hostes nostri, & ipsi Lemures infernales non exhibent sabbata & sacra nostra; quemadmo-

dum olim Babylonii Judæorum. Viderunt eam hostes, & deriserunt sabbathā ejus. Vident corporem Dominorum, tubditorum, ac Opificum laborem; sodalium iisianam, & fauorem, & deriserunt sabbathā ejus.

De Judæis tradit Ludovicus Granatensis Vir religiosissimus, & Ecclesia stes facundissimus, die festa usque a deo bonis operibus, ac pietatis officiis fuisse intentos, ut Alastores Avernales, qui tota hebdomade per viros plateaque effusi erant, eo die relicta urbe secederent in vastam solitudinem, ne aut precum, aut operum piorum & sacrificiorum testes esse cogerentur; ego autem vereor ne illa die denatis agminibus, ex ipso inferno advolent, copiosiorem messem collecturi. Vide runte eā hostes, & deriserunt sabbathā ejus.

Lud. Gran.
Con. in hoc.
Evang.

XIX. Utinam Deus ipse nobis non improperet, quod olim Judæis: Celdas vestras, & solemnitates vestras odivit anima mea. Utinam sancti non erubescerent super festa nostra, tuaque libenter expungere nomina ex fastis Ecclesie ne suorum occasione triumphorum Majestas divina irritaretur.

XX. Quicunque hac in parte se re um novit, audiat quæ ipsiore Amos minitetur Dominus: Et erit in die illa ^{Ier. 1, 14,} Amos 3, 10, dicit Dominus convertam festivitates vestras in luctum & omnia cantica vestra in plandum. O lugubrem! ò descendam metamorphosim, quando dies festi, in mechanicos ac laboriosos; melodia in nenia, jubilum in lamenta refingetur, & pro commissis peccatis prævaricator æternum punietur.

Audit quod itidem sibi imprece tur per Moysen Dominus; Quod si au

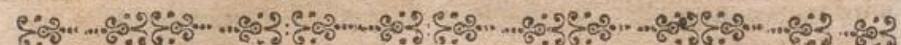
Ddd 2 dire

dire nolueris vocem Domini Dei tui, ut custodias & facias omnia mandata eius, & ceremonias; quas ego præcipio tibi hodie, venient super te omnes maledictiones istæ & apprehendent te. Maledictus eris in civitate, maledictus in agro. Maledictum horreum tuum, & maledicta reliquias tua. Maledictus fructus ventris tui, & fructus terrætue, armenta boum tuorum, & greges ovium tuarum. Maledictus eris ingrediens, & maledictus egrediens. Percutiet te Dominus egestate. febri, &

CONCIO XLVI.

frigore; ardore, & aлу; aere corrupto ac rubigine, & persequetur donec pereas. At cœlum, quod est supra te aeneum; & terra quamcalcas ferrea, &c.

Et netandem eveniant eadem malo nostro, admittamus, quantum in nobis est custodire mandata Domini, & ceremonias, seu solemnitates ejus; sanctificemus easdem, quatenus hæ maledictiones in benedictiones commutentur. Fiat.

CONCIO XLVI.

IN DOM NICA XVII. POST PENT.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.

Matth. 22.

ARGUMENTUM.

Canon Divini Amoris.

I Mnes Scientiæ, artes, professiones tua habent principia, & Canones, quibus nitantur. Aud. Habet sua axiomata Philosophia, sua fundamenta Theologia, suos Aphorismos Medicina, sua elementa Mathematica, sua theorematæ Politiea, suas demonstratiōes alia Scientiæ, & artes. Hæc principia quanto quisque perfectius obtinet, pervadit, ac tuetur; tanto excellentior in ea arte, ac Scientia habetur, deprædicatur, promovetur; quanto minus assequitur, tanto vilius reputatur, indigniorque nomine illius de-

cernitur.

Eiusmodi duo principia Scientiæ Theologicæ Christianæ in hodierno Evangelio nobis proponuntur: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est primum, & maximum mandatum Theologiæ Christianæ. Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum, sicut te ipsum. In his duobus præceptis universa lex pendet, & Prophetæ. His tanquam duabus cardinibus vertitur, tanquam principiis regitur, tanquam fundamentis solidatur tota Theologia. Quo perfectius quispiam hæc principia tenuerit, eo perfectior habebitur in scho-

Matth. 22.
v. 7.

la